

สาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น: การทบทวนวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบในบริบทประเทศไทย Causes and Perspectives on Repeat Pregnancy in Adolescent Pregnant Women: A Qualitative Systematic Review within the Context of Thailand

อารีรัตน์ วิเชียรประภา, พย.ม. (การพยาบาลมารดาและทารกแรกเกิด)¹
Areerat Wichainprapha, M.N.S. (Maternal and Newborn Nursing)¹
ชนิษฐา เมฆกมล, พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว)²
Kanitta Mekkamol, M.N.S. (Family Nursing)²

Received: November 18, 2024 Revised: December 21, 2024 Accepted: December 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนอย่างเป็นระบบ เพื่อศึกษาสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น โดยสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูล CINAHL, EBSCOhost, PubMed, ScienceDirect ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของ University of Hull ฐานข้อมูล ThaiLIS ฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital วช. และฐานข้อมูล ThaiJO กลุ่มตัวอย่างเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นในบริบทประเทศไทย ที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2556–2566 ทั้งในวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 8 เรื่อง เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ และแบบบันทึกการสกัดข้อมูลสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการทบทวนอย่างเป็นระบบ ของสถาบันโจแอนนาบริกส์ ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม 2567 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า จากการสืบค้นงานวิจัยตามคำค้นที่กำหนด พบงานวิจัยจำนวน 30 เรื่อง โดยมีงานวิจัยจำนวน 8 เรื่อง ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและการประเมินคุณภาพงานวิจัย พบว่า สาเหตุการตั้งครรภ์ซ้ำมาจาก 1) มารดาวัยรุ่นและสามีขาดความตระหนักเกี่ยวกับโอกาสในการตั้งครรภ์ซ้ำ 2) มารดาวัยรุ่นและ

^{1,2} อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^{1,2} Instructor, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

² ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: kanitta@pnc.ac.th

สามีขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดแต่ละวิธี 3) การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการคุมกำเนิดไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะวิธีคุมกำเนิดที่เหมาะสมกับวัยรุ่น และการให้คำแนะนำที่ไม่เฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล 4) มารดาวัยรุ่นไม่ได้รับบริการคุมกำเนิดก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 5) มารดาวัยรุ่นมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลข้างเคียงจากการคุมกำเนิด จึงหยุดคุมกำเนิด 6) มารดาวัยรุ่นและครอบครัวไม่รับรู้ถึงผลกระทบของการตั้งครรภ์ซ้ำ 7) เป็นความต้องการของสามีและครอบครัว และ 8) ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของมารดาวัยรุ่นและครอบครัว สำหรับมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น พบว่า 1) อายุยังน้อย ไม่ควรมีลูก 2) มารดาวัยรุ่นที่ไปทำงานนอกบ้านมีมุมมองว่าไม่สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของมารดาได้อย่างเต็มที่ 3) การตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่น่ายินดี และ 4) การตั้งครรภ์ซ้ำหรือการมีลูกเป็นเรื่องปกติ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรสุขภาพควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเป็นรายบุคคลแก่มารดาวัยรุ่นและครอบครัว และให้บริการคุมกำเนิดแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล รวมถึงมีการติดตามเยี่ยมบ้านจากภาคีเครือข่ายในชุมชน เพื่อร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น

คำสำคัญ: การตั้งครรภ์ซ้ำ มารดาวัยรุ่น การทบทวนอย่างเป็นระบบ

Abstract

This research is a systematic review aimed at investigating the causes and perspectives on repeat pregnancy in adolescent pregnant women. The data were sourced from CINAHL, EBSCOhost, PubMed, ScienceDirect, international theses from the University of Hull, ThaiLIS, the Digital Research Information Center, and ThaiJO. The samples were eight qualitative research regarding causes and perspectives on repeat pregnancy in adolescent pregnant women within the context of Thailand. These researches were published between 2013 and 2023 in Thai or English journals. The research instruments consisted of the JBI Critical Appraisal Checklist for Qualitative Research and the JBI Qualitative data extraction tool. The data collection was conducted through the systematic review methodology outlined by the Joanna Briggs Institute (JBI) from June to October 2024. Data were analyzed using frequency and content analysis.

The research results revealed that a total of thirty studies were identified based on the search criteria, of which eight met the inclusion and quality assessment criteria. The causes of repeat pregnancies consisted of 1) lack of awareness: adolescent pregnant women and their spouses lacked awareness about the likelihood of repeat pregnancies; 2) limited knowledge: inadequate understanding of various contraceptive methods in adolescent pregnant women and their spouses; 3) incomplete contraceptive counseling,

particularly on methods suitable for adolescents, and did not tailor contraceptive advice to individual needs; 4) not receiving contraceptive services before being discharged from the hospital; 5) adolescent pregnant women experienced side effects from contraceptive methods, leading them to discontinue their use; 6) adolescent pregnant women and their families were unaware of the consequences of repeat pregnancies; 7) it was influenced by the desires of the husband and family; and 8) traditions, culture, and beliefs of adolescent pregnant women and their families. In addition, the perspectives on repeat pregnancies in these adolescent pregnant women included: 1) adolescent pregnant women viewed themselves as too young; 2) adolescent pregnant women who worked outside the home perceived that they could not fulfill their maternal roles; 3) perceived repeat pregnancy as a source of joy; and 4) repeat pregnancies or having more children was considered normal.

This research suggests that healthcare personnel should provide individualized contraceptive counseling to adolescent pregnant women and their families. Additionally, contraceptive services should be offered to postpartum adolescents before their discharge from the hospital. Furthermore, home visits by community network partners should be implemented to collaborate in preventing and addressing the issue of repeat pregnancies among adolescents.

Keywords: Repeat pregnancy, Adolescent pregnant women, Systematic review

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (teenage or adolescent pregnancy) หมายถึง การตั้งครรภ์ในหญิงที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 ปี (World Health Organization, 2023) ซึ่งอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี และ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี และ 15-19 ปี 1,000 คน มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ. 2564 คิดเป็นร้อยละ 24.40 และในปี พ.ศ. 2565 คิดเป็นร้อยละ 21 (ปิยะรัตน์ เอี่ยมคง, ธัชฉัตร พันตรา, และอารีรัตน์ จันทร์ลาภ, 2565) แม้ว่าแนวโน้มของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจะลดลง แต่ยังคงมีอัตราการคลอดซ้ำในวัยรุ่นที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากสถิติพบว่า การตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ในปีงบประมาณ 2566 คิดเป็นร้อยละ 14.44 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดไว้ คือ

ไม่เกินร้อยละ 13.50 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย, 2566)

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ มากกว่าการตั้งครรภ์ในช่วงอายุอื่น ทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ได้แก่ ภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การติดเชื้อระหว่างการตั้งครรภ์ ภาวะศีรษะทารกไม่ได้สัดส่วนกับช่องเชิงกราน ทำให้ระยะการคลอดยาวนาน มีภาวะตกเลือดหลังคลอด และอัตราการตายของมารดามีแนวโน้มสูงขึ้น (ปิยะภรณ์ ประสิทธิ์วิวัฒน์เสรี, 2565) และหากวัยรุ่นมีการตั้งครรภ์ซ้ำจะยังมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนมากขึ้น เช่น การคลอดก่อนกำหนด ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ ภาวะช็อค ทารกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อย (ปาริฉัตร อารยะจารุ, ขวัญใจ เพทายประกายเพชร, และอัจฉรา อ่วมเครือ, 2562)

การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นยังถือเป็นปัญหาสำคัญของครอบครัว ทำให้ครอบครัวเกิดความเครียดและวิตกกังวลเกี่ยวกับการกลับเข้าศึกษาต่อของมารดาวัยรุ่นที่เป็นไปได้ยากเนื่องจากต้องเลี้ยงดูบุตร และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ครอบครัวต้องรับภาระและหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรภายหลังคลอด (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3, 2565) การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังส่งผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากการไม่ยอมรับของสังคมและวัฒนธรรมวัยรุ่นบางคนเลือกทางออกด้วยการตัดสินใจทำแท้ง บางคนที่ตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อมักทอดทิ้งเด็กไว้กับปู่ย่าตายายหรือญาติภายหลังคลอด ทำให้เด็กอาจไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และเป็นปัญหาต่อสังคม นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศเกี่ยวกับต้นทุนที่รัฐบาลต้องจัดสวัสดิการทางสังคม สวัสดิการทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้กับมารดาวัยรุ่นและเด็กที่เกิดจากมารดาวัยรุ่น (รักมณี บุตรชน, ทิพวรรณ เลียบสื่อตระกูล, และยศ ตีระวัฒนานนท์, 2561)

ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น ได้แก่ 1) อายุ โดยมารดาตั้งครรภ์แรกที่อายุน้อยกว่า 15 ปี มักมีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ซ้ำมากขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นยังมีความตระหนักรู้และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำไม่ดีเท่าที่ควร 2) สถานภาพสมรส โดยมารดาที่มีสถานภาพสมรสอยู่กินกับสามีของตนจะมีโอกาสเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำได้มาก เนื่องจากไม่มีความตั้งใจที่จะป้องกันการตั้งครรภ์เท่าที่ควร และ 3) วิธีการคุมกำเนิด โดยมารดาวัยรุ่นภายหลังคลอดบุตรคนแรกยังขาดความรู้ที่ถูกต้องในการคุมกำเนิด และขาดความตระหนักในการคุมกำเนิด จึงทำให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ (ปาริฉัตร อารยะจารุ และคณะ, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของปาริฉัตร อารยะจารุ, วิราวรรณ คล้ายหิรัญ, และจิราภรณ์ อนุชา (2562) ที่พบว่า กลุ่มมารดาที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำให้เหตุผลว่าการตั้งครรภ์ครั้งนี้เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ แต่ก็ไม่ต้องการที่จะทำแท้ง และมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

มารดาไม่ตั้งใจที่จะป้องกันการตั้งครรภ์ และระบุว่า การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมชาติของชีวิตครอบครัว ดังนั้นจึงไม่ได้คุมกำเนิด และการศึกษาของ Conroy et al. (2016) ที่พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเกิดจากความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความรู้สึกในการควบคุมตนเองได้ ส่วนกลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์

จากงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่า การตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นเกิดจากปัจจัยภายในตัวมารดาวัยรุ่น และปัจจัยภายนอกตัวมารดาวัยรุ่นที่เกิดจากบุคคลใกล้ชิด นอกจากนี้ยังพบว่า มุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นมีประเด็นที่หลากหลาย ซึ่งภายหลังคลอดบุตรคนแรก มารดาวัยรุ่นควรได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อขจัดสาเหตุและปรับเปลี่ยนมุมมองของมารดาวัยรุ่นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการสรุปเป็นองค์ความรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยทบทวนวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ (qualitative systematic review) เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดูแลเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษามุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการทบทวนอย่างเป็นระบบ (systematic review) ของสถาบัน

โจแอนนาบริกส์ (The Joana Briggs Institute [JBI]) เพื่อศึกษาสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น โดยมีการสืบค้นอย่างเป็นระบบตามหลัก PICO (PICO framework) ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มประชากร (population) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาวัยรุ่น หลังคลอดตั้งครรภ์ซ้ำ ปรากฏการณ์ที่ศึกษา (phenomena of interest) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น และบริบท (context) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในประเทศไทย โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน (inclusion criteria) มีกระบวนการในการกำหนดคำสืบค้น (searching terms) และกำหนดฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้น (database) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสืบค้นอย่างเป็นระบบ และภายหลังการสืบค้นและพบงานวิจัยที่ตรงกับข้อกำหนดของงานวิจัย จะมีการประเมินค่างาน (critical appraisal) เพื่อคัดเลือกรางานวิจัยที่ได้มาตรฐานมาใช้ในการทบทวนวรรณกรรม แล้วนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนอย่างเป็นระบบ (systematic review) โดยใช้วิธีการของสถาบันโจแอนนาบริกส์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (inclusion criteria) ดังนี้ 1) ใช้เกณฑ์ตามหลัก PICO ได้แก่ 1.1 กลุ่มประชากร (population) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาวัยรุ่นหลังคลอดตั้งครรภ์ซ้ำ 1.2 ปรากฏการณ์ที่ศึกษา (phenomena of interest) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาสาเหตุและมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น และ 1.3 บริบท (context) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในประเทศไทย และ 2) ใช้เกณฑ์อื่น ๆ คือ 2.1 ประเภทงานวิจัย (type

of research) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และ 2.2 ช่วงเวลาที่ตีพิมพ์ (publication period) เป็นงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2556–2566 (ปี ค.ศ. 2013–2023) ทั้งในวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้งานวิจัยจำนวน 8 เรื่อง

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ JBI Critical Appraisal Checklist for Qualitative Research ของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (Aromataris, Lockwood, Porritt, Pilla, & Jordan, 2024) จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบให้เลือกว่าใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ หรือใช้ไม่ได้

ชุดที่ 2 แบบบันทึกการสกัดข้อมูลสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ JBI Qualitative data extraction tool ของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (Aromataris et al., 2024)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ 1) หลังจากโครงการวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพที่ 6 (เอกสารรับรอง เลขที่ 061/67 วันที่ 17 มิถุนายน 2567) ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) ผู้วิจัยดำเนินการอ้างอิงชื่องานวิจัย โดยระบุชื่อผู้แต่งและวารสารที่ตีพิมพ์อย่างถูกต้อง ไม่มีการบิดเบือนข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเครื่องมือการวิจัยที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ ข้อมูลเอกสารงานวิจัยจะถูกเก็บในตู้ที่มีกุญแจล็อก ส่วนข้อมูลที่บันทึกในคอมพิวเตอร์ จะมีการตั้งรหัสเข้าใช้งานโดยทีมผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการทบทวนอย่างเป็นระบบของสถาบันโจแอนนาบริกส์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดคำถามการวิจัย ได้แก่ สาเหตุการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นคืออะไร และมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นเป็นอย่างไร

2. กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ เพื่อศึกษาเหตุและมูมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น

3. กำหนดหัวข้อในการทบทวนวรรณกรรม และสืบค้นงานวิจัยตามหลัก PICo ดังนี้

3.1 กำหนดคำสำคัญ (keywords) ในการสืบค้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.1.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ มารดาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำ สตรีวัยรุ่นตั้งครรภ์ซ้ำ การตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น การตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่น การตั้งครรภ์ซ้ำของสตรีวัยรุ่นไทย Repeat pregnancy of teen mothers, Repeat pregnancy in adolescence, Repeat adolescent pregnancies, Rapid repeat pregnancy in adolescent, Recurrent teenage pregnancies

3.1.2 ประเภทงานวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.3 ผลลัพธ์ ได้แก่ สาเหตุและมูมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น ปัจจัยการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีวัยรุ่น ประสบการณ์การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น Reasons and perception among adolescence mothers with repeated pregnancies, Experiences of repeat pregnancy in Thai adolescent mothers, Lived experiences of adolescent mothers

3.2 กำหนดแหล่งสืบค้นข้อมูล เพื่อให้ได้งานวิจัยที่ครบถ้วนและครอบคลุมมากที่สุด โดยสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือใช้บริการสืบค้นออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต โดยสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูล CINAHL, EBSCOhost, PubMed, ScienceDirect ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของ University of Hull ฐานข้อมูล ThaiLIS ฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital วช. (Digital Research Information Center) และฐานข้อมูล ThaiJO

4. คัดเลือกงานวิจัย ทีมผู้วิจัยคัดเลือกงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างอิสระ นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน และตัดสินคัดเลือกงานวิจัย

5. ประเมินคุณภาพงานวิจัย (critical appraisal) เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือและคุณภาพของงานวิจัย เพื่อเข้าสู่การวิเคราะห์ โดยทีมผู้วิจัยนำงานวิจัยที่เข้าเกณฑ์ที่กำหนดมาตรวจสอบคุณภาพโดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแยกกันประเมินคุณภาพอย่างอิสระ และสรุปผล ซึ่งทีมผู้วิจัยอ่านงานวิจัยแล้วพบว่ามีความคิดเห็นในการประเมินค่างานวิจัยตรงกัน

6. รวบรวมข้อมูลและสกัดข้อมูล (data extraction) ทีมผู้วิจัยสกัดข้อมูลจากงานวิจัยที่มีคุณภาพโดยใช้แบบบันทึกการสกัดข้อมูลสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแยกกันสกัดข้อมูลอย่างอิสระ ซึ่งทีมผู้วิจัยสกัดข้อมูลแล้วพบว่ามีความคิดเห็นตรงกัน

7. วิเคราะห์และสรุปผลองค์ความรู้ โดยนำผลการศึกษามาสรุป และสรุปผลการค้นคว้าเป็นหมวดหมู่ เปรียบเทียบผลการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปขององค์ความรู้

ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม 2567

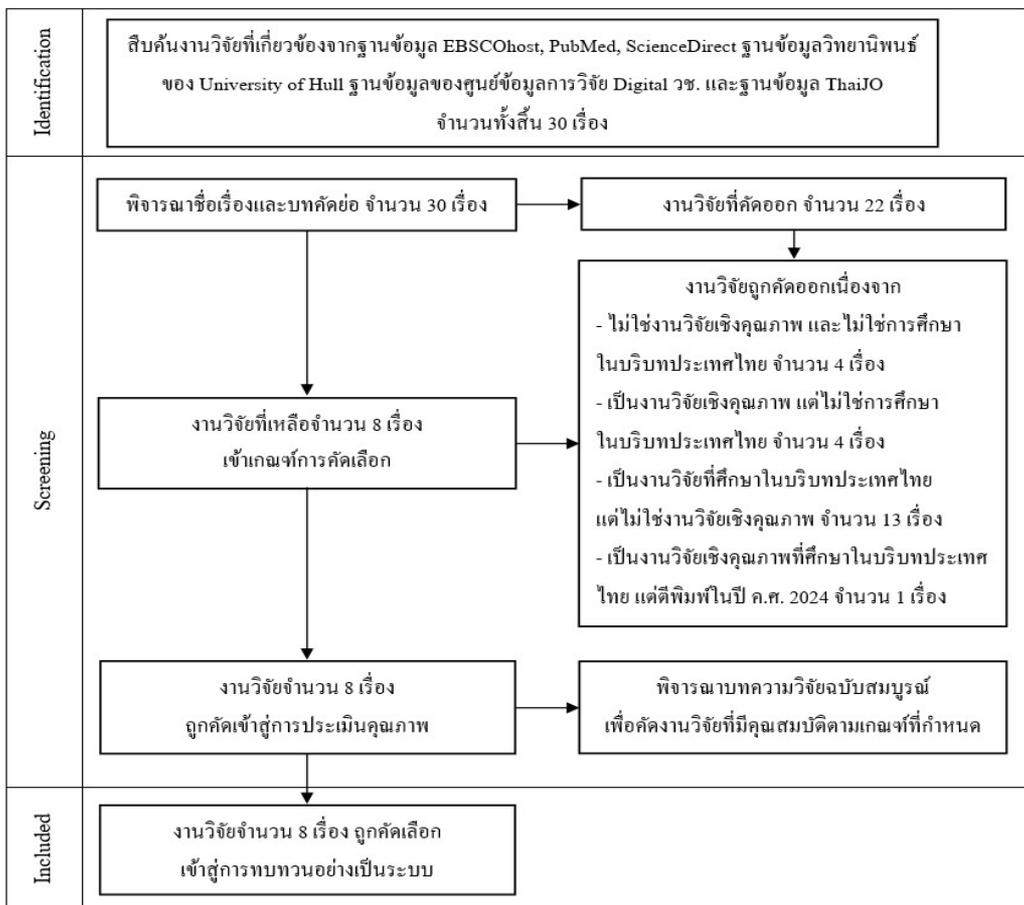
การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัย วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ 2) ข้อมูลคุณภาพของงานวิจัย วิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพของ JBI และวิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ และ 3) ข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ จำนวน 8 เรื่อง วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

จากการสืบค้นงานวิจัยตามคำค้นที่กำหนดในฐานข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 30 เรื่อง จากฐานข้อมูล EBSCOhost จำนวน 1 เรื่อง จากฐานข้อมูล PubMed จำนวน 6 เรื่อง จากฐานข้อมูล ScienceDirect จำนวน 2 เรื่อง จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของ University of Hull จำนวน 1 เรื่อง จากฐานข้อมูล

ของศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital วช. จำนวน 2 เรื่อง และจากฐานข้อมูล ThaiJO จำนวน 18 เรื่อง ส่วนฐานข้อมูล CINAHL และ ThaiLIS ไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาชื่อเรื่องและบทคัดย่อ ได้คัดงานวิจัยออก จำนวน 22 เรื่อง เนื่องจาก 1) ไม่ใช่งานวิจัยเชิงคุณภาพ และไม่ใช่การศึกษาในบริบทประเทศไทย จำนวน 4 เรื่อง 2) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ไม่ใช่การศึกษาในบริบทประเทศไทย จำนวน 4 เรื่อง 3) เป็น

งานวิจัยที่ศึกษาในบริบทประเทศไทย แต่ไม่ใช่งานวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 13 เรื่อง และ 4) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาในบริบทประเทศไทย แต่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2024 จำนวน 1 เรื่อง ดังนั้นจึงมีงานวิจัยที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 8 เรื่อง โดยการคัดเลือกรงานวิจัยเข้าสู่การทบทวนอย่างเป็นระบบ ตามรูปแบบ PRISMA (preferred reporting item for systematic reviews and meta-analyses) สรุปได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การคัดเลือกรงานวิจัยเข้าสู่การทบทวนอย่างเป็นระบบ ตามรูปแบบ PRISMA

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและการประเมินคุณภาพ จำนวน 8 เรื่อง มีดังนี้ 1) วัตถุประสงค์การวิจัย งานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาถึงประสบการณ์ชีวิต เพศวิถี สาเหตุ ปัจจัย และการตัดสินใจในการตั้งครรรค์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น รวมถึงศึกษาความต้องการช่วยเหลือในการป้องกันการตั้งครรรค์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น 2) กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรรค์หรือมารดาหลังคลอดที่เป็นวัยรุ่นที่ตั้งครรรค์ซ้ำ อายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 7 เรื่อง และกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรรค์ซ้ำและพยาบาลวิชาชีพที่ให้บริการวางแผนครอบครัวแก่วัยรุ่นหญิง จำนวน 1 เรื่อง 3) งานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ทำการศึกษาในบริบท

ประเทศไทย โดยจำแนกเป็นจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 2 เรื่อง ภาคกลาง จำนวน 4 เรื่อง ภาคใต้ จำนวน 1 เรื่อง และไม่ระบุพื้นที่ศึกษา จำนวน 1 เรื่อง 4) งานวิจัยเผยแพร่ในฐานข้อมูลเป็นภาษาไทย จำนวน 7 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยในฐานข้อมูล ThaiJO จำนวน 6 เรื่อง และในฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital วช. จำนวน 1 เรื่อง และเผยแพร่ในฐานข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เรื่อง ในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของ University of Hull และ 5) งานวิจัยเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 1 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 2 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 1 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 2 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 1 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 1 เรื่อง ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยจากการทบทวนอย่างเป็นระบบ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยจากการทบทวนอย่างเป็นระบบ

ผู้วิจัย ปี พ.ศ.	วัตถุประสงค์การศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	รูปแบบการวิจัย	ฐานข้อมูลที่ เผยแพร่งานวิจัย
ปาริฉัตร อารยะจารุ, วิราวรรณ คล้ายหิรัญ, และ จิราภรณ์ อนุชา (2562)	เพื่อศึกษาประสบการณ์ ชีวิตในการตั้งครรรค์ซ้ำ ของมารดาวัยรุ่น และ การตัดสินใจใน การตั้งครรรค์ซ้ำ ของมารดาวัยรุ่น	มารดาตั้งครรรค์ อายุ 15-19 ปี จำนวน 8 คน ไม่ระบุพื้นที่ศึกษา	การวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีปรากฏการณ์ วิทยา (phenomenology)	ฐานข้อมูล ThaiJO
ณัฐกร เฟ็งฟาง, พิชญ์ภักดิ์ กันทวิ, และจตุพงศ์ สิงหราชไชย (2564)	เพื่อศึกษาการตั้งครรรค์ และการตั้งครรรค์ซ้ำใน วัยรุ่น และปัจจัยที่มี ผลต่อการตั้งครรรค์ซ้ำ ในวัยรุ่นกลุ่มชนชาติ พันธุ์ม้ง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	วัยรุ่นหญิงที่กำลัง ตั้งครรรค์ซ้ำหรือเคยมี ประวัติการตั้งครรรค์ซ้ำ ในกลุ่มชนชาติพันธุ์ม้ง อายุ 10-19 ปี จำนวน 18 คน พื้นที่ศึกษา จังหวัดเชียงราย	การวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบวิจัยเชิง ธรรมชาติ (naturalistic research)	ฐานข้อมูล ThaiJO

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยจากการทบทวนอย่างเป็นระบบ (ต่อ)

ผู้วิจัย ปี พ.ศ.	วัตถุประสงค์การศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	รูปแบบการวิจัย	ฐานข้อมูลที่ เผยแพร่งานวิจัย
เกศย์สิทธิ์ ศรีวิไล (2559)	เพื่อศึกษาสาเหตุของ การตั้งครรภ์ซ้ำใน มารดาวัยรุ่น และ ความต้องการ การช่วยเหลือใน การป้องกันการ ตั้งครรภ์ซ้ำใน มารดาวัยรุ่น	มารดาวัยรุ่น อายุต่ำกว่า 20 ปี และคลอดมากกว่า 1 ครั้ง จำนวน 10 คน พื้นที่ศึกษา โรงพยาบาล ชุมชนแห่งหนึ่งในภาคใต้	การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	ฐานข้อมูล ThaiJO
อัญญา ปลอดเปลื้อง (2564)	เพื่อศึกษาประสบการณ์ การป้องกันการ ตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่น	วัยรุ่นหญิง อายุ 15-19 ปี มีประวัติเคยตั้งครรภ์หรือ กำลังตั้งครรภ์ จำนวน 15 คน และพยาบาลวิชาชีพ ที่ให้บริการวางแผน ครอบครัวแก่วัยรุ่นหญิง จำนวน 5 คน พื้นที่ศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี	การวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงปรากฏการณ์ วิทยาการตีความ (hermeneutic phenomenology)	ฐานข้อมูล ThaiJO
ฤดี ปุงบางกะดี และเอมพร รตินทร (2557)	เพื่อศึกษาปัจจัยที่ เกี่ยวข้อง และ ผลกระทบของ การตั้งครรภ์ซ้ำของ สตรีวัยรุ่นในเขตเมือง	สตรีวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำ และมีบุตรคนก่อนอายุ น้อยกว่า 24 เดือน จำนวน 30 คน พื้นที่ศึกษา กรุงเทพมหานคร	การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	ฐานข้อมูล ThaiJO
สมศรี คะสัน และ ปฐนัทธ นาคสิงห์ (2566)	เพื่อศึกษาพฤติกรรมของ แม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ซ้ำ ผ่านกระบวนการ จัดเกลาทางสังคม และผลกระทบของ การตั้งครรภ์ซ้ำ	แม่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำ จำนวน 12 คน พื้นที่ศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์	การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	ฐานข้อมูล ThaiJO
อรอุมา ทางดี (2559)	เพื่อศึกษาประสบการณ์ การตั้งครรภ์ซ้ำ และ หาแนวทางป้องกัน การตั้งครรภ์ซ้ำของ วัยรุ่น จังหวัดนนทบุรี	หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ ตั้งครรภ์ซ้ำ อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 10 คน พื้นที่ศึกษา จังหวัดนนทบุรี	การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)	ฐานข้อมูลของ ศูนย์ข้อมูล การวิจัย Digital วช.

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยจากการทบทวนอย่างเป็นระบบ (ต่อ)

ผู้วิจัย ปี พ.ศ.	วัตถุประสงค์การศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	รูปแบบการวิจัย	ฐานข้อมูลที่ เผยแพร่งานวิจัย
Parichat Arayajaru (2022)	to explore the experiences of adolescent mothers who have at least one living child and are at least 6 months pregnant on a subsequent occasion as adolescents (a repeat pregnancy).	a sample of 15 adolescent mothers experiencing a repeat pregnancy at the time of interview. Setting: Kanchanaburi province	a qualitative research	ฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ของ University of Hull

ส่วนที่ 2 คุณภาพของงานวิจัย จากการประเมินคุณภาพงานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง โดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า งานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมิน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยจากการทบทวนอย่างเป็นระบบ มีดังนี้

3.1 สาเหตุการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น มีดังนี้ 1) มารดาวัยรุ่นและสามีขาดความตระหนักเกี่ยวกับโอกาสในการตั้งครรภ์ซ้ำ ทำให้ไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ และสามีมองว่าหน้าที่ในการคุมกำเนิดเป็นของผู้หญิง ทำให้สามีไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ 2) มารดาวัยรุ่นและสามีขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดแต่ละวิธี จึงทำให้คุมกำเนิดไม่มีประสิทธิภาพ 3) การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการคุมกำเนิดจากบุคลากรสุขภาพ มารดาวัยรุ่นได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่ไม่ครอบคลุมทุกวิธี โดยเฉพาะวิธีคุมกำเนิดที่เหมาะสมกับวัยรุ่น และการให้คำแนะนำเรื่องการคุมกำเนิดที่ไม่เฉพาะเจาะจง ส่วนใหญ่ให้คำแนะนำเป็นภาพรวมในเรื่องการดูแลตนเองและลูกหลังคลอด และให้คำแนะนำเป็นรายกลุ่ม ทำให้มารดาไม่มีโอกาสในการซักถาม

ข้อสงสัยหรือสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่เฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล จึงทำให้มีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการคุมกำเนิดแต่ละวิธี จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ 4) มารดาวัยรุ่นไม่ได้รับบริการคุมกำเนิดก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ซึ่งบางสถานบริการจะให้บริการคุมกำเนิดแก่มารดาเมื่อมาตรวจตามแพทย์นัดภายหลังคลอด 6 สัปดาห์ ซึ่งมารดาวัยรุ่นบางคนไม่มาตรวจตามนัด จึงทำให้ไม่ได้คุมกำเนิด 5) มารดาวัยรุ่นบางคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลข้างเคียงจากการคุมกำเนิด เช่น เคยใช้ยาฉีดคุมกำเนิดแล้วมีเลือดออกกะปริดกะปรอย จึงหยุดคุมกำเนิด 6) มารดาวัยรุ่นและครอบครัวไม่รับรู้ถึงผลกระทบของการตั้งครรภ์ซ้ำ 7) เป็นความต้องการของสามีและครอบครัว เนื่องจากสามีเคยมีครอบครัวมาก่อนแต่ไม่มีลูก จึงต้องการมีลูก และบางคนที่มีสามีอายุมาก จึงต้องการมีลูกไว้ดูแลตนเอง ซึ่งครอบครัวของสามีช่วยเหลือเลี้ยงดูลูก มารดาวัยรุ่นจึงตัดสินใจตั้งครรภ์ซ้ำ และ 8) ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของมารดาวัยรุ่นและครอบครัวที่ต้องการให้มารดาวัยรุ่นมีลูกไว้สืบสกุลหลาย ๆ คน

3.2 มุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น

โดยมารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่เมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์ จะมีความรู้สึกตกใจ วิตกกังวล กลัวพ่อแม่ผิดหวัง เสียใจ เคยทำแท้งแต่ไม่สำเร็จ และกลัวว่าจะเป็นบาป จึงยอมรับ การตั้งครรภ์และตั้งครรภ์ต่อ เนื่องจากได้รับการดูแล และได้รับกำลังใจจากครอบครัว ซึ่งมารดาวัยรุ่นมี มุมมองว่า 1) อายุยังน้อย ไม่ควรมีลูก เนื่องจากต้อง แยกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และต้องการหางานทำ เพื่อให้มีเงินเลี้ยงลูก บางคนต้องการกลับไปศึกษาต่อ เพื่อให้มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น จะทำให้สามารถทำงาน ที่มีค่าตอบแทนสูง เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งการกลับไปศึกษาต่อของมารดาวัยรุ่น ส่วนใหญ่ต้องการศึกษา ด้านวิชาชีพที่สามารถประกอบอาชีพได้ หรือศึกษาต่อ ในระบบการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อที่จะสามารถเรียน และทำงานได้พร้อมกัน แต่มารดาวัยรุ่นบางคนไม่ต้องการ ศึกษาต่อเนื่องจากต้องการทำงานเพื่อให้มีเงินเลี้ยงลูก 2) มารดาวัยรุ่นที่ไปทำงานนอกบ้านมีมุมมองว่า ไม่สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของมารดาได้อย่าง เต็มที่ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่มีมุมมองว่า 3) การตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่น่าอับอาย เนื่องจากสามีและ ครอบครัวต้องการ และคิดว่าตนเองมีความพร้อมใน การที่จะมีลูกและเลี้ยงดูลูก เนื่องจากเว้นระยะการมีลูก เป็นระยะเวลา 2 ปีแล้ว ซึ่งมารดาวัยรุ่นกลุ่มนี้มีมุมมอง ว่าการมีลูกทำให้ตนเองมีความรับผิดชอบและมีความ เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เนื่องจากต้องดูแลลูกและจะไม่ได้ มีชีวิตวัยรุ่นเหมือนเดิม และ 4) มารดาวัยรุ่นมีมุมมอง ว่าการตั้งครรภ์ซ้ำหรือการมีลูกเป็นเรื่องปกติ เนื่องจาก บุคคลใกล้ชิดของมารดาวัยรุ่น เช่น ญาติสนิท หรือ เพื่อนวัยเดียวกัน ก็มีครอบครัวและมีลูกเหมือนกัน นอกจากนี้ มารดาวัยรุ่นมีมุมมองเกี่ยวกับการดูแลเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ โดยต้องการให้บุคลากรสุขภาพ ให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดด้วยวิธีการฝังยาคุม กำเนิดแก่ตนเองและครอบครัว เนื่องจากครอบครัว มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิด และ มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในการเลือกการคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำด้วยวิธีการฝังยาคุมกำเนิด

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตาม วัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยเป็น งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ งานวิจัย จำนวน 8 เรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ ชีวิต เพศวิถี สาเหตุ ปัจจัย และการตัดสินใจในการ ตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น รวมถึงศึกษาความต้องการ การช่วยเหลือในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น ในบริบทประเทศไทย ซึ่งอยู่ใน 3 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ในฐานข้อมูลเป็นภาษาไทย จำนวน 7 เรื่อง และใน ฐานข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เรื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2566 ซึ่งถือว่ามีความเป็นปัจจุบัน

ส่วนคุณภาพของงานวิจัยพบว่า งานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง ที่นำมาทบทวนวรรณกรรม ผ่านเกณฑ์การประเมิน คุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ ของ JBI ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิจัย ที่นำมาทบทวนทั้ง 8 เรื่อง จึงถือว่าเป็นงานวิจัยที่มี คุณภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุการตั้งครรภ์ซ้ำของ มารดาวัยรุ่นมาจากการที่หญิงตั้งครรภ์และสามีขาด ความตระหนักเกี่ยวกับโอกาสในการตั้งครรภ์ซ้ำ ทำให้ ไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ และสามีมองว่า หน้าที่ในการคุมกำเนิดเป็นของผู้หญิง ประกอบกับ มารดาวัยรุ่นและสามีขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ คุมกำเนิดแต่ละวิธี ทำให้คุมกำเนิดไม่มีประสิทธิภาพ มารดาวัยรุ่นบางคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับการได้รับ ผลข้างเคียงจากการคุมกำเนิด ทำให้หยุดคุมกำเนิด และมีมารดาวัยรุ่นที่ไม่ได้รับบริการคุมกำเนิดหลังคลอด ก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล จึงเป็นสาเหตุ การตั้งครรภ์ซ้ำ นอกจากนี้ ประเพณี วัฒนธรรม และ ความเชื่อของมารดาวัยรุ่นและความต้องการของ ครอบครัว ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ

สอดคล้องกับการศึกษาของมณีสรา ห่วงทอง, วรณิ เดียววิศเรศ, และวรรณทนา สุภสิมานนท์ (2562) ที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีอัตราการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 62.70 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็ว ได้แก่ 1) ปัญหาจากการใช้วิธีคุมกำเนิด ซึ่งปัญหาที่พบ เช่น รับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแล้วมีอาการเวียนศีรษะก็หยุดรับประทาน บางครั้งลืมรับประทานยา บางคนฉีดยาคุมกำเนิดแล้วมีเลือดออกกะปริดกะปรอย คิดว่าผิดปกติ จึงหยุดคุมกำเนิด 2) สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็ว โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่/มีสามีหรือคู่รักคนเดิม มีการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็วมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่/มีสามีหรือคู่รักคนใหม่ เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่อยู่ร่วมกับสามี หากมีความต้องการทางเพศ และขาดความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ ก็จะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันการตั้งครรภ์ และ 3) ความต้องการมีบุตรของสามีและหญิงตั้งครรภ์ เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันในครอบครัว ความต้องการมีบุตรจึงส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็ว

สำหรับมุมมองการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น พบว่า มารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่มีมุมมองว่าตนเองอายุยังน้อย ไม่ควรมีลูก เนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และต้องการหางานทำเพื่อให้มีเงินเลี้ยงลูก และมารดาวัยรุ่นที่ไปทำงานนอกบ้านมีความรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของมารดาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการแสดงบทบาทการเป็นแม่ของวัยรุ่นตั้งครรภ์ซ้ำ ได้แก่ พ่อ แม่ ตา ยาย สามี และครอบครัวของสามี (สมศรี คะสัน และ ปุรินทร์ นาคสิงห์, 2566) เนื่องจากมารดาวัยรุ่นต้องปรับตัวเพื่อรับบทบาทใหม่ในการเลี้ยงดูลูกและต้องมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับมารดาผู้ใหญ่ และมีกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่มีมุมมองว่าการตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่น่าอึดใจ เนื่องจากสามีและครอบครัวต้องการ และมารดาวัยรุ่นคิดว่าตนเองมีความพร้อมในการที่จะมีลูกและ

เลี้ยงดูลูก และทำให้มีความรับผิดชอบและมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น อธิบายได้ว่า ในบริบทประเทศไทย สามีเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำครอบครัว ดังนั้นความคิดเห็นของสามีจึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการตัดสินใจของบุคคลในครอบครัว หากสามีและครอบครัวของสามีมีความต้องการให้มีลูก จึงส่งผลให้มารดาวัยรุ่นคล้อยตามความคิดเห็นของสามีและครอบครัว ประกอบกับครอบครัวเป็นผู้สนับสนุนดูแลทารกภายหลังคลอด ทำให้มารดาวัยรุ่นมีมุมมองที่ดีต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของนนทพร ศรีเมฆารัตน์ (2563) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ซ้ำที่เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ ครอบครัว โดยทัศนคติและความเชื่อของคนในครอบครัวส่วนใหญ่ เชื่อว่าการมีลูกเร็วจะทำให้ทันสมัย และเป็นทัศนคติส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่มองว่าการมีลูกตั้งแต่อายุน้อย จะทำให้มีคนช่วยงานในครอบครัวมากขึ้น และเป็นค่านิยมในวัยรุ่นบางกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้ มารดาวัยรุ่นยังมีมุมมองว่าการตั้งครรภ์ซ้ำหรือการมีลูกเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนวัยเดียวกัน ก็มีครอบครัวและมีลูกเหมือนกัน สอดคล้องกับการศึกษาของธัญพัฒน์ ฤทธิผล, พรนภา หอมสินธุ์, และยุวดี ลิลัคณาวิระ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น ได้แก่ เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ และเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งครรภ์ซ้ำ โดยกลุ่มที่มีเจตคติเห็นด้วยกับการตั้งครรภ์ซ้ำมีโอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ 3.30 เท่า ของกลุ่มที่มีเจตคติไม่เห็นด้วยกับการตั้งครรภ์ซ้ำ และกลุ่มที่มีเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งครรภ์ซ้ำมีโอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ 2.50 เท่า ของกลุ่มที่ไม่มีเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งครรภ์ซ้ำ แสดงให้เห็นว่า บุคคลใกล้ชิดโดยเฉพาะเพื่อน เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อ รวมถึงการปฏิบัติพฤติกรรมต่างๆ ของมารดาวัยรุ่น จึงส่งผลให้มารดาวัยรุ่นที่มีเพื่อนตั้งครรภ์ซ้ำมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำเหมือนกับเพื่อนของตนเอง นอกจากนี้ มารดาวัยรุ่นยังมีมุมมองเกี่ยวกับการดูแลเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ

โดยต้องการให้บุคลากรสุขภาพให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดด้วยวิธีการฝังยาคุมกำเนิดแก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้มีข้อมูลในการตัดสินใจในการคุมกำเนิดเพิ่มมากขึ้น และมารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในการเลือกการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำด้วยวิธีการฝังยาคุมกำเนิด สอดคล้องกับการศึกษาของปรียารัตน์ รัตน์วิบูลย์ และศุภาว์ เผือกเทศ (2563) ที่พบว่า วัยรุ่นหลังคลอดกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมพลังอำนาจร่วมกับการให้ความรู้ผ่านอินโฟกราฟิก ตัดสินใจเลือกคุมกำเนิดโดยวิธีฝังยาคุมกำเนิดมากที่สุด

แม้ว่าระบบการดูแลด้านสาธารณสุข เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับบริการวางแผนครอบครัวและการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งมีขอบเขตการบริการสำหรับหญิงไทยที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ทุกสิทธิการรักษา ที่อยู่ในภาวะหลังคลอดหรือหลังแท้ง หรือต้องการคุมกำเนิดเป็นบริการคุมกำเนิดกึ่งถาวรด้วยห่วงอนามัยหรือฝังยาคุมกำเนิดอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหน่วยบริการไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้รับบริการเพิ่มเติม หากผู้รับบริการมีผลข้างเคียงจากการรับบริการดังกล่าว หรือมีความจำเป็นต้องนำห่วงอนามัยหรือยาฝังคุมกำเนิดออกก่อนระยะเวลาที่กำหนด หน่วยบริการต้องให้บริการโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้รับบริการ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2561) แต่ยังคงมีการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น แสดงให้เห็นว่า ระบบการดูแลด้านสาธารณสุขเพียงลำพังไม่อาจแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นได้ ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งจากวัยรุ่น ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของการดูแล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่น ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ที่จัดให้มีการบูรณาการทั้งในสถานศึกษา โดยจัดให้มีการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษา มีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนที่ตั้งครรภ์ ส่วนสถานบริการทำหน้าที่ให้ความรู้

เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ จัดบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยเจริญพันธุ์ สำหรับสถานประกอบการ ให้การสนับสนุนให้ลูกจ้างเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยเจริญพันธุ์ และหน่วยงานสวัสดิการสังคมทำหน้าที่ในการส่งเสริมสภาพเด็กและเยาวชนระดับอำเภอและจังหวัดให้มีการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ และประสานความร่วมมือในการเฝ้าระวังและประสานการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ (อาภาพร เผ่าวัฒนา, 2566) สอดคล้องกับการศึกษาของทิพานันท์ แคนสีแก้ว, นุสรา ธนเหมะธุลิน, อุไรวรรณ สอนเสนา, และชวลักษณ์ คำนวน (2566) ที่พัฒนารูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง โดยกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนากระบวนการ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น ได้แก่ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนวัยรุ่น ตัวแทนครอบครัววัยรุ่น แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว พยาบาลงานห้องคลอด และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ วัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาล พบว่ารูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น ประกอบด้วย 1) การให้คุณค่าแก่ตัวเอง หมายถึง การที่วัยรุ่นรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า ตระหนักรู้ในตนเอง รักตนเอง และกล้าเผชิญหน้ากับความถูกต้อง 2) ความรู้ หมายถึง ความรู้ แรงจูงใจ และความสามารถของวัยรุ่นในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ 3) ครอบครัว หมายถึง ความรัก ความผูกพันของวัยรุ่นกับคนในครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรในการลดปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น 4) ความตระหนัก หมายถึง หน้าที่ของวัยรุ่นที่จะป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ โดยตระหนักรู้ถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์และผลกระทบทั้งต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม 5) ทักษะการเอาตัวรอด หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและจัดการสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตราย รวมถึงมีทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่วนผลลัพธ์ของ

รูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคิด พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ และความพึงพอใจที่มารับบริการ สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบ แสดงให้เห็นว่า ความตระหนักรู้ในตนเองของวัยรุ่นในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำและความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในชุมชนทุกภาคส่วนมีส่วนสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บุคลากรสุขภาพควรให้คำแนะนำแก่ มารดาวัยรุ่นเป็นรายบุคคลโดยครอบครัวมีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด ภาวะเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ซ้ำ เพื่อให้มารดาวัยรุ่นและครอบครัวตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ

1.2 บุคลากรสุขภาพควรให้บริการคุมกำเนิดแก่ มารดาวัยรุ่นหลังคลอดก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำและการตัดสินใจคุมกำเนิดของมารดาวัยรุ่นและครอบครัว ตั้งแต่ก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลภายหลังคลอดบุตรคนแรก

2.2 ควรมีการพัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลและการติดตามเยี่ยมบ้านมารดาวัยรุ่นและครอบครัวโดยภาคีเครือข่ายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูแลช่วยเหลือมารดาวัยรุ่นในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

เกตุยลิสรี ศรีวิไล. (2559). การตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่งของภาคใต้. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัทยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(3), 142-152.

ณัฐกร เฟื่องพวง, พิษณุรักษ์ กันทวิ, และจตุพงศ์ สิงห์ราไชย. (2564). การตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่นในกลุ่มชนชาติพันธุ์ม้ง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. *เชียงรายเวชสาร*, 13(3), 162-186.

ทิพานันท์ แดนสีแก้ว, นุสรรา ชนเหมาะสม, อุไรวรรณ สอนเสนา, และยุวดีกษณ์ คำนวม. (2566). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นหลังคลอดของโรงพยาบาลเชียงใหม่ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ*, 4(3), 135-146.

ธัญพัฒน์ ฤทธิผล, พรนภา หอมสินธุ์, และยุวดี ลีลัคณาวิระ. (2562). ทุนชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 14(2), 78-89.

นันทพร ศรีเมฆารัตน์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นของหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการที่คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลกาฬสินธุ์. *วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา*, 5(3), 46-50.

ปรียารัตน์ รัตนวิบูลย์, และศุภาวี เผือกเทศ. (2563). ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมพลังอำนาจร่วมกับการให้ความรู้ผ่านสื่ออินโฟกราฟิกต่อการตัดสินใจคุมกำเนิดโดยการฝังยาคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น. *วารสารพยาบาลสภาภาษาชาติไทย*, 13(2), 241-256.

ปาริฉัตร อารยะจารุ, ขวัญใจ เพทายประกายเพชร, และ อัจฉรา อ่วมเครือ. (2562). การตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น: ปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพของมารดาและทารก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(3), 86-92.

ปาริฉัตร อารยะจารุ, วิราวรรณ กล้ายหิรัญ, และจิราภรณ์ อนุชา. (2562). ประสบการณ์ชีวิตของมารดาวัยรุ่น: ความตั้งใจ/ไม่ตั้งใจ ในการตั้งครรภ์ซ้ำ. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ*, 2(1), 177-185.

- ปิยะภรณ์ ประสิทธิ์วัฒนเสรี. (บ.ก.). (2565). *การพยาบาลและการผดุงครรภ์: สตรีที่มีภาวะเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ปิยะรัตน์ เอี่ยมคง, รัชฉันท พันตรา, และอารีรัตน์ จันทร์ลาภุ. (บ.ก.). (2565). *สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565*. นนทบุรี: สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย.
- มณิสรา ห่วงทอง, วรณิ เตียวอิศเรศ, และวรรณทนา สุกสีมานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำอย่างรวดเร็วของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 30(1), 161-172.
- รักมณี บุตรชน, ทิพวรรณ เลียบสี่อระกุล, และยศ ตีระวัฒนานนท์. (2561). การตั้งครรภ์วัยรุ่นในประเทศไทย: ความสัมพันธ์ระหว่างหลักฐานและนโยบาย. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 27(6), 1011-1022.
- ฤดี ปุงบางกะดี, และเอมพร รตินทร. (2557). ปัจจัยและผลกระทบจากการตั้งครรภ์ซ้ำของสตรีวัยรุ่นไทย: กรณีศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 32(2), 23-31.
- สมศรี คะสัน, และปริญทร์ นาคสิงห์. (2566). เพศวิถีและบทบาทการเป็นแม่ของแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ซ้ำในจังหวัดอุดรดิตต์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(5), 458-471.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. (2565). *โครงการวิจัยระบบการดูแลทางสังคมและการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3*. สืบค้นจาก <https://ebooks.m-society.go.th/researchs/detail/149>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2561). *การสนับสนุนค่าบริการป้องกันและควบคุมการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ป้องกันการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัยและป้องกันและควบคุมการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ*. สืบค้นจาก https://rh.anamai.moph.go.th/web-upload/7x027006c2abe84e89b5c85b44a692da94/202011/m_news/31982/192762/file_download/e84f4cbb4860b15768c6b035386c0747.pdf
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย. (2566). *รายงานประจำปี 2566 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์*. สืบค้นจาก <https://rh.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/download/?did=215925&id=115401&reload=>
- อรอุมา ทางดี. (2559). *การป้องกันและประสบการณ์การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัญญา ปลดเปลื้อง. (2564). *ประสบการณ์การป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น*. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 8(1), 33-50.
- อภาพร เผ่าวัฒนา. (2566). *การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น: การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์*. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Arayajaru, P. (2022). *Experiences of repeat pregnancy in Thai adolescent mothers* (Doctoral dissertation). University of Hull.
- Aromataris, E., Lockwood, C., Porritt, K., Pilla, B., & Jordan, Z. (Eds.). (2024). *JBI Manual for evidence synthesis - 2024 Edition*. Retrieved from <https://synthesismanual.jbi.global>

Conroy, K. N., Engelhart, T. G., Martins, Y.,
Huntington, N. L., Snyder, A. F., Coletti,
K. D., & Cox, J. E. (2016). The enigma
of rapid repeat pregnancy: A qualitative
study of teen mothers. *Journal of Pediatric
and Adolescent Gynecology*, 29(3), 312–
317. doi:10.1016/j.jpag.2015.12.003

World Health Organization. (2023). *Adolescent
pregnancy*. Retrieved from [https://www.
who.int/news-room/fact-sheets/detail/
adolescent-pregnancy](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy)
